

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051:80]:37.06

Тетяна Григоренко

Уманський державного педагогічний
університет імені Павла Тичини

ORCID ID 0000-0002-4616-6853

DOI 10.24139/2312-5993/2020.07/044-055

ПРОЄКТУВАННЯ МОДЕЛІ ОСВІТНЬО-КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗВО

Стаття присвячена проектуванню моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО й обґрунтуванню сутності функцій, використовуються у вивченні питання застосування інноваційних технологій у професійній діяльності. Крім того, у статті окреслено та проаналізовано основні наукові джерела із зазначеної проблематики. Виявлено, що проектування моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО передбачає функції планування та регулювання у прагненні зберегти системоутворювальні якості і наявність цілей, технологічних функцій, організаційних, аналітико-прагматичних, управлінських.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна компетентність, інноваційні технології, освітньо-комунікативне середовище, функція, моделювання, учитель-філолог.

Постановка проблеми. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога проєктується таким чином, що фахівець опановує необхідний обсяг знань, умінь і навичок. Науковий дискурс підготовки майбутніх філологів орієнтується на замовлення суспільства та держави, що вимагає кваліфікованого професіонала, який підготовлений до педагогічної діяльності, що вимагає певних знань і навичок.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми професійної підготовки вчителів-філологів охоплюють широке коло питань, які є актуальними для вітчизняних та зарубіжних дослідників. З метою детального аналізу сучасного наукового дискурсу порушеної проблеми дослідження нами здійснено систематизацію наукових праць за окремими напрямками:

- вплив сучасної філософії освіти на розвиток системи педагогічної освіти, її методології (В. Андрущенко, В. Астахова, К. Астахова, С. Гончаренко, М. Згуровський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Кудін, М. Култаєва, В. Луговий, М. Лукашевич, В. Лутай, М. Михальченко, І. Надольний, Т. Наумова, В. Огнев'юк, І. Предборська, О. Савченко, В. Ткаченко та ін.),

- загальні аспекти організації навчання вчителів в освітньому процесі ЗВО (Г. Атанов, С. Вітвицька, Л. Кондрашова, А. Кузьмінський, З. Курлянд, О. Мороз, М. Солдатенко, В. Ортинський, М. Фіцула та ін.);

- дидактичний потенціал використання широкого діапазону ІКТ як засобу формування професійної компетентності сучасних фахівців, зокрема й майбутніх учителів-філологів (Г. Алексєєва, Ю. Биков, Р. Гуревич, Г. Дегтярьова, Л. Зевіна, М. Кадемія, Ю. Олійник, Т. Папернова, С. Пентелюк та ін.).

- професійний розвиток педагогів в умовах неперервної педагогічної освіти (Л. Лук'янова, О. Лавріненко, Н. Ничкало та ін.).

Мета статті – схарактеризувати змістові засади проектування моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО.

Методи дослідження. Досягнення мети передбачало застосування низки методів: загальнонаукових – аналіз, синтез, абстрагування й узагальнення, що уможливили проектування моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО; структурно-логічний аналіз – дозволив окреслити функції моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Під час розгляду моделей освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО на особливу увагу заслуговують праці відомої української дослідниці О. Семеног, яка вперше здійснила ретроспективний аналіз національного досвіду професійної підготовки педагогів-філологів, зробила спробу оновлення методології, змісту й технологій підготовки компетентних фахівців цієї спеціальності, розробивши власну модель системи професійної підготовки вчителів-словесників з урахуванням компетентісно орієнтованого підходу. Під професійною підготовкою майбутніх учителів української мови та літератури дослідниця розуміє сукупність психологічних і моральних якостей особистості, знань, умінь, навичок, оволодіння якими дає можливість словесникам викладати відповідні предмети в загальноосвітніх закладах різних типів (Семеног, 2005, с. 28). Ефективну підготовку вчителя української мови й літератури вчена вбачає в єдності професійно компетентного фахівця-дослідника та культуромовної особистості, у якого сформовані потребнісно-мотиваційна, інформаційна, операційна готовність до творчої філологічної, наукової та самоосвітньої діяльності. О. Семеног пропонує спрямувати професійну підготовку майбутніх учителів-словесників на формування їхньої професійної компетентності. Ученою виокремлено й

докладно розглянуто компетентності вчителя-словесника: лінгвістичну, мовну, комунікативну, фольклорну, літературну, культурознавчу, педагогічну, психологічну, методичну, інформаційну та дослідну, якими студенти оволодівають під час вивчення відповідних дисциплін. Дослідниця визнає, що створення високоефективної системи неперервної професійної освіти вчителя-філолога можливе за умови формування мотиваційно-ціннісної спрямованості на неперервне професійно-педагогічне самовдосконалення (Семенов, 2005, с. 8).

Дослідниця В. Семиченко стверджує, що вчитель-філолог – це насамперед психолог, який допомагає дитині засобами рідного слова розібратися у труднощах сьогодення, готує до вступу в життя суспільства, детермінує вагу ґрунтовних знань загальної, вікової, філологічної, когнітивної психології, лінгвопсихології, психології спілкування і стосунків, психології особистості, етнопсихології, умінь визначати рівень розвитку особистості, виховувати ціннісне ставлення до пізнавальної діяльності тощо (Семиченко, 1992, с. 27). Відповідно, дослідниця пропонує вдосконалити технологічний компонент професійної підготовки майбутніх учителів-філологів шляхом використання особистісно зорієнтованих розвивальних технологій навчання.

Низка науковців (Л. Базиль, Н. Білоус, О. Вовк, В. Демидова, Л. Мірошніченко, М. Севастюк, Т. Семенюк, І. Соколова, В. Стрельников) присвятили свої дослідження проблемі формування професійної компетентності, готовності майбутніх учителів-філологів до професійної діяльності, професійного самовдосконалення та розвитку, формування інтеграційних знань та прогностичних умінь. Проблема професійного самовдосконалення майбутніх учителів української мови і літератури з позицій системного підходу висвітлена в наукових розвідках Л. Бабенко. Дослідниця зазначає, що процес професійного самовдосконалення вчителя-філолога є складним та багатограним: з одного боку, він детермінується внутрішніми установками педагога, його мотивами, потребами, цінностями, його власними вимогами до самого себе, а з іншого – диктується певними вимогами суспільства та професії до особистості педагога. Професійне самовдосконалення вчителя української мови та літератури дослідниця вбачає в розвитку особистісних якостей та здібностей, які прогнозують успіх у професійній діяльності, створенні умов для підвищення рівня професійних знань і вмінь відповідно до сучасних суспільних вимог, а також забезпеченні поінформованості щодо новітніх досягнень у галузі спеціальності та науки загалом (Бабенко, 2005, с. 13-20).

Різні аспекти застосування інноваційних технологій у професійній діяльності висвітлено в низці наукових праць: теоретичні питання педагогічної інноватики (Л. Гусак, Л. Даниленко, І. Дичківська, І. Підласий, С. Сисоєва, М. Чепіль, О. Шапран та ін.); упровадження педагогічних технологій у закладах вищої освіти (В. Паламарчук, О. Пехота, І. Прокопенко, Г. Селевко та ін.); застосування педагогічних інновацій у навчально-виховному процесі школи (Л. Березівська, І. Богданова, О. Коберник та ін.); творче зростання вчителя в умовах інноваційної діяльності (І. Аркін, А. Гільбух, В. Загвязинський, М. Поташнік, Н. Юсуфбекова та ін.); готовність педагога до інноваційної діяльності (О. Біляковська, Т. Демиденко, Н. Клокар, К. Макагон, Т. Перекрыстова, В. Уруський та ін.).

Актуалізовані дослідження з використання інтерактивних технологій для реалізації принципу комунікативності, що знаходить своє відображення в комунікативно спрямованих стратегіях навчання, таких як рольова гра та проектна методика.

Особливості створення комунікативного-освітнього середовища з використання комп'ютерної техніки та нових інформаційних технологій досліджують такі науковці, як В. Биков, Я. Ваграменко, Р. Гуревич, А. Єршов, М. Жалдак, І. Захарова, М. Кадемія, В. Кухаренко, О. Майборода, Ю. Машбиць, Ж. Меншикова, В. Монахов, Н. Морзе, Л. Петухова, Є. Полат, Ю. Рамський, І. Роберт, С. Сисоєва, О. Співаковський, О. Спирін, П. Стефаненко, В. Сумський, О. Тихоміров, О. Філатов, І. Якиманська та ін. Використання сучасних цифрових технологій у комунікативно-освітньому просторі ЗВО сприяє посиленню уваги до педагогіки партнерства; розвитку комунікативної та інформаційної культури; залученню до світової культури; професійному розвитку та лінгвосамоосвіті.

На думку С. Галецького, до комплексу комунікативних умінь входить уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, що формують структуру комунікативної компетентності (Галецький, 2020, с. 30). Використання сучасних цифрових технологій у комунікативно-освітньому просторі ЗВО сприяє посиленню уваги до педагогіки партнерства; розвитку комунікативної та інформаційної культури; залученню до світової культури; професійному розвитку та лінгвосамоосвіті.

Важливе значення має використання засобів медіаосвіти в підготовці вчителів-філологів (О. Георгіаді, М. Імерідзе, І. Колеснікова, О. Кравчишина, М. Ячменик та ін.). Засоби медіаосвіти окреслено дослідниками як інноваційні дидактичні інструменти організації й забезпечення освітнього процесу, технічні, програмні, мережеві, креолізовані, аудіовізуальні засоби

навчання, що сприяють ефективному вирішенню професійних завдань із формування компетентної мовної особистості школяра, його соціалізації, морального, громадянського, естетичного виховання. Поняття «використання засобів медіаосвіти» визначено як організацію й забезпечення освітнього процесу на основі різних засобів мультимедіа, власних медіаосвітніх продуктів і критичного аналізу медіатекстів (Ячменик, 2019, с. 7).

Забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх учителів-філологів можливе за умови науково обґрунтованої методології, що базована на вагомих здобутках філософії, психології, педагогіки, лінгводидактики, соціолінгвістики й культурології. Методологія професійної підготовки вчителів-філологів в умовах комунікативно-освітнього середовища ЗВО ґрунтується на таких підходах: *системному* (забезпечує єдність цілей, змісту, форм, засобів, методів, інноваційних методик і технологій підготовки як цілісної системи); *компетентнісному* (спрямований на розвиток практичних умінь, формування навичок і набуття досвіду користування майбутніми вчителями-філологами на практиці); *аксіологічному* (передбачає визнання особистості найвищою цінністю, виявлення доброти, чуйності, милосердя, розуміння; ставлення до професійної діяльності як до способу самореалізації; збереження здоров'я для успішної соціальної активності й оптимальної працездатності); *культурологічному* (сприяє формуванню глобального мислення студентів та створює інтелектуальну базу для їхньої майбутньої професійної діяльності); *діяльнісному* (реалізує ключову ідею сучасної педагогіки про суб'єкт-суб'єктні взаємини всередині педагогічної системи); *комунікативному* (прогнозує необхідність побудови навчального процесу як моделі спілкування); *студентоцентрованому* (передбачає педагогічно спрямований процес суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача та студента, що має на меті реалізацію індивідуального творчого потенціалу студента в поєднанні з розвитком його професійних та особистісних якостей, урахуванням природних здібностей та індивідуальних особливостей для становлення компетентної особистості, готової до провадження професійної діяльності); *середовищному* (реалізує цілеспрямований, системний, керований і вимірювальний процес використання новітніх інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання).

В основу розроблення концептуально-методологічних засад підготовки майбутніх учителів-філологів в умовах комунікативно-освітнього середовища ЗВО покладено положення законодавчих і стратегічних документів, що окреслюють напрями розвитку освіти в Україні, забезпечення її якості: Закон України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Державна цільова

програма «Сто відсотків» (2011), Національний проект «Відкритий світ» (2012), «Дорожня карта освітньої реформи (2015 – 2025)» (2015 р.), «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр.» (2013 р.), «Концепція нової української школи «Нова українська школа: простір освітніх можливостей» (2016 р.), «Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 рр.», «Концепція розвитку педагогічної освіти» (2018 р.), «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (2015 р.), «Проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 р.» (2017 р.) та інші.

Проектування моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО передбачає функції планування та регулювання у прагненні зберегти системоутворювальні якості і наявність цілей, технологічних функцій, організаційних, аналітико прагматичних, управлінських.

1. Конструкційно-прогностична функція – планування діяльності, побудова моделі діяльності суб'єкта і об'єктів, спрямованого на процес обміну інформацією, прогнозування результатів інформаційної діяльності на основі виявлених закономірностей, педагогічне передбачення суб'єкта інформаційної діяльності.

Ієрархія цілей формується таким чином, щоб їх змістом стала описова модель результатів навчання, що є основою для передбачення результатів навчання. Тут цілі формулюються з урахуванням навчальної діяльності студентів, змісту навчальної діяльності та діяльності викладача. За твердженням В. П. Беспалько, спостерігаємо три рівні цілей: глобальний, етапний і оперативний (Беспалько, 1989).

2. Технологічна функція передбачає добір форм і методів впливу на об'єкт інформації, інформаційний бар'єр, отримання й перетворення навичок зі сприйняття інформації, подання та передачі технологій отримання, обробки і зберігання інформації.

3. Організаційна функція реалізується через планування дій згідно з цілями, завданнями, засобами інформаційної діяльності й закономірностями цього процесу, зокрема, через такі стимулювальні акти, як регуляторні та контролювальні.

4. Аналітико-прагматична функція – складання різних моделей і форм інформаційної діяльності, перевірка їх ефективності на теоретичному рівні і в різних умовах реальної діяльності, зіставлення результатів інформаційної діяльності шляхом перерозподілу пропорційності інформаційних потоків.

5. Управлінська функція – це здійснення сукупності впливів, спрямованих на підтримку або поліпшення функціонування системи.

Основу для прийняття управлінських рішень становлять інформаційні потоки, які реалізують зворотний зв'язок в інформаційній системі і містять інформацію про стан об'єктів управління. Опис освітньої технології, що керує об'єктом, є навчальне середовище, тому управління інформаційними потоками обов'язково включається в схему освітнього-комунікативного середовища, їх структура і опис за своєю сутністю є схемою управління навчальною діяльністю студентів-філологів.

У цю класифікацію увійшли системоутворювальні функції освітнього середовища. Але в нашій роботі будуть порушуватися і описуватися функції різних рівнів, адже дана класифікація для нас виявилася недостатньою.

Таким чином, ми визначаємо різні аспекти моделювання освітньо-комунікативного середовища ЗВО професійної підготовки студентів-філологів, які мають науковий і творчий характер процесу, наочність і активізацію навчання, формування чіткого стилю мислення й міждисциплінарність. Моделювання дозволяє за результатами дослідження, розрахунків, вимірювань, спостережень, логічного аналізу, робити висновки; за результатами вивчення різних сторін оригіналу створювати узагальнену, абстрактну, ідеальну модель об'єкта вивчення.

У багатовимірній моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів функції скоординовані і здійснюються як інтегративне ціле. Це означає, що вони є взаємопроникними, мають узагальнений характер. У підсистемі «Викладач як суб'єкт» освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів основними є такі функції:

1. Гностична (дослідницька) функція – викладач забезпечує пізнання нових мовознавчих теорій і найважливіших закономірностей процесів і мовних явищ, допомагає зіставляти й координувати нові знання в системі вже відомого і пізнаного; передбачає вміння аналізувати і критично оцінювати науковий, методичний, інформаційний матеріал та засоби навчання, критично оцінювати навчальний процес і планувати роботу щодо подолання недоліків, зіставляти й координувати нові знання та явища в системі вже відомого і пізнаного.

2. Інтегрувальна функція (функція моделі співпраці) залучає професійні, педагогічні, культурологічні, психологічні та інші специфічні знання, спрямована на вдосконалення та самовдосконалення вчителів-філологів.

3. Конструктивно-планувальна функція забезпечує взаємодію творчих аспектів і викладацьких умінь вибирати дидактично правильні методи і прийоми для досягнення мети, використовувати свої знання й відповідні

засоби наочності для використання їх у якості орієнтовних опор під час пояснення нового матеріалу й формування у студентів-філологів необхідних умінь і навичок, проектувати різні види пізнавальної діяльності з урахуванням багатовимірності та інформаційної насиченості потоку інформації; створювати безліч ситуацій, які стимулюватимуть активну пізнавальну діяльність студента (проблемні ситуації і ланцюжки запитань для розкриття логіки мислення); проектувати необхідні наочні посібники та дидактичний матеріал; функція передбачає встановлення взаємозв'язків між педагогічними цілями і практичними діями. Планувати і творчо конструювати процес філологічної освіти в цілому, а також окремих аспектів (навчального, пізнавального, виховного, розвивального) з урахуванням особливостей студентів-філологів; планувати навчально-комунікативну діяльність студентів на занятті, а також у позааудиторній роботі; комплексно здійснювати різні види (мотивувальний, регульовальний, розвивальний, формувальний) індивідуалізації філологічної освіти студентів.

4. Організаційна функція реалізується під час установа зв'язків між методичними цілями педагога-предметника й дидактичними цілями процесу навчання і передбачає вміння поєднувати різні методи роботи; функція передбачає координування і регулювання пізнавальних процесів. Цілі педагогічної діяльності ґрунтуються на ідейних та ціннісних установах суспільства, що здатне породити традиційні підходи до освіти і виховання, орієнтовані на ефективність навчання, максимальне виховання нових поколінь в інтересах держави. У майбутніх учителів-філологів формуються організаційні навички й уміння реалізовувати плани (занять, робочі плани, плани позааудиторної роботи); творчо розв'язувати методичні завдання в процесі навчання з урахуванням провідних характеристик студентів; вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання у вищій школі (організаторська функція в органічному зв'язку з гностичною (дослідницькою) та конструктивно-планувальною функціями).

5. Комунікативно-навчальна функція реалізується в процесі обміну інформацією на різних рівнях навчально-пізнавального спілкування і передбачає моделювання ситуацій педагогічного і навчального спілкування, установа зв'язків між навчальними, формувальними, виховними задумами в процесі навчальної комунікації, що спрямована на вдосконалення ідейної, світоглядної і духовної сфери об'єктів виховання і навчання.

6. Орієнтаційно-мотивувальна функція спрямована на здійснення мотивувальної орієнтації всіх видів навчальної діяльності та встановлення

взаємозв'язків під час формування соціально й особистісно значущої мотиваційної сфери студентів-філологів, на розвиток у студентів різнопланових навчальних дій, зокрема, самоорганізацію. Управління педагогічним процесом передбачає орієнтацію на чітко представлений у свідомості кінцевий результат. Педагогічне прогнозування полягає також у плануванні тих якостей студентів-філологів, які можуть бути сформовані за певний проміжок часу. Ця функція вимагає від викладача психолого-педагогічних знань та вміння передбачати розвиток особистості: її якостей, почуттів, волі і поведінки; прогнозувати перебіг педагогічного процесу – наслідки застосування тих чи інших форм, методів, прийомів і засобів навчання та виховання.

7. Зіставно-аналітична функція забезпечує взаємозв'язок між протилежними ознаками системи, включаючи результативність виховної роботи, а також аналіз дієвості міжсистемних зв'язків, подальше планування інформаційної діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. На нашу думку, ці функції освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів можна й необхідно групувати і класифікувати за різними критеріями: за логікою дій об'єкта або суб'єкта інформаційної та навчальної діяльності, їх взаємодії; за активністю діяльності всіх учасників діяльності (викладач – студент) або ступеня вираження цієї активності тощо.

Отже, проєктування моделі освітньо-комунікативного середовища професійної підготовки учителів-філологів ЗВО передбачає створення оптимальних умов для навчання мови і літератури; стимулювання мовленнєво-розумової активності студентів; розвитку їхнього критичного мислення, мовної особистості, множинного інтелекту та кроскультурної комунікації; здатності до концептуального моделювання інформації; розширення знаннєвого простору з урахуванням індивідуальних стилів і навчальних стратегій.

Перспективи подальшої розробки цього тематичного напрямку вбачаємо в реалізації внутрішньо- та зовнішньосистемної комунікації, координації комунікативно-педагогічних дій, фіксуванні й коригуванні навчальних результатів.

ЛІТЕРАТУРА

- Семенов, О. М. (2005). *Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури*. Суми (Semenov, O. M. (2005). *Professional training of future teachers of Ukrainian language and literature*. Sumy).
- Семиченко, В. А. (1992). Концепция целостности и её реализация в профессиональной подготовке будущих учителей (автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07). Киев

- (Semichenko, V. A. (1992). The concept of integrity and its implementation in the professional training of future teachers (DSc thesis abstract). Kyiv).
- Галецький, С. (2020). Структура комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5-6 (99-100). Режим доступу: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/5-62020-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB.pdf>
- (Galetskyi, S. (2020). The structure of communicative competence of future foreign languages teachers. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5-6 (99-100). Retrieved from: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/5-62020-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB.pdf>).
- Бабенко, Л. (2005). Сутність та зміст підготовки майбутнього вчителя-філолога до професійного самовдосконалення. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка і психологія*, Вип. 278, 13-20 (Babenko, L. (2005). The essence and content of the future teacher-philologist training for professional self-improvement. *Scientific bulletin of Chernivtsi university. Series: Pedagogy and Psychology*, 278, 13-20).
- Ячменик, М. М. (2019). Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до використання засобів медіаосвіти у професійній діяльності (автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04). Суми (Yachmenyk, M. M. (2019). *Training of future Ukrainian language and literature teachers for the use of media education in professional activities* (PhD thesis abstract). Sumy).
- Беспалько, В. П. (1989). *Слагаемые педагогической технологии*. Москва: Педагогика (Bespalko, V. P. (1989). *Components of pedagogical technology*. Moscow: Pedagogy).
- Закон України «Про освіту» (*Law of Ukraine "On Education"*) (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- Закон України «Про вищу освіту» (*Law of Ukraine "On Higher Education"*) (2014). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Державна цільова програма «Сто відсотків» (*State programme "A Hundred Per Cent"*) (2011). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2011-%D0%BF#Text>.
- Національний проект «Відкритий світ» (*National project "Open World"*) (2012). Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN81791.html.
- Дорожня карта освітньої реформи (2015-2025) (*Road map of educational reform (2015-2025)*) (2015). Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1812.html.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. (*National Strategy of Educational development in Ukraine in 2012–2021*) (2013). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>.
- Концепція нової української школи «Нова українська школа: простір освітніх можливостей» (*The concept of a New Ukrainian school "New Ukrainian school: a space of educational opportunities"*) (2016). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Концепція розвитку освіти України на період 2015 – 2025 рр. (*The concept of Education development in Ukraine in 2015 – 2025*). Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1078.html.

Концепція розвитку педагогічної освіти (*The Concept of Teacher Education Development*) (2018). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (*Strategy for sustainable development “Ukraine – 2020”*) (2015). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.

Проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 р. (*The Draft of Strategy for sustainable development for 2030*) (2017). Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html.

РЕЗЮМЕ

Григоренко Татьяна. Проектирование модели образовательно-коммуникативной среды профессиональной подготовки учителей-филологов учреждения высшего образования.

Статья посвящена проектированию модели образовательно-коммуникативной среды профессиональной подготовки учителей-филологов учреждения высшего образования и обоснованию сущности функций, используемых в изучении вопроса применения инновационных технологий в профессиональной деятельности. Кроме того, в статье обозначены и проанализированы основные научные источники по данной проблематике. Выявлено, что проектирование модели образовательно-коммуникативной среды профессиональной подготовки учителей-филологов учреждения высшего образования предусматривает функции планирования и регулирования при стремлении сохранить системообразующие качества и наличие целей, технологических функций, организационных, аналитико-прагматичных, управленческих.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональная компетентность, инновационные технологии, образовательно-коммуникативная среда, функция, моделирование, учитель-филолог.

SUMMARY

Grygorenko Tetyana. Designing a model of educational and communicative environment for professional training of teachers of philology of higher education institutions.

*The article is devoted to the design of a model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions and substantiation of the essence of functions used in the study of the application of innovative technologies in professional activities. **The aim of the article** is to characterize the semantic principles of designing the model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions. Achieving the goal involved the use of a number of **methods**: general – analysis, synthesis, abstraction and generalization, which made it possible to design a model of educational and communicative environment for the training of teachers of philology of higher education institutions; structural-logical analysis – allowed to outline the functions of the model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions. In addition, the article outlines and analyzes the main*

scientific sources on this issue. The article characterizes the content principles of designing a model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions, formation of professional competence, readiness of future teachers-philologists for professional activity, professional self-improvement and development, formation of integration knowledge and prognostic skills.

*The practical significance of the research lies in the development and design of a model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions. As a result of the research, we came to the following **conclusions** that designing a model of educational and communicative environment of professional training of teachers-philologists of higher education institutions involves creation of the optimal conditions for teaching language and literature; stimulation of speech and mental activity of students; development of their critical thinking, language personality, multiple intelligence and cross-cultural communication; ability to conceptually model information; expansion of knowledge space taking into account individual styles and learning strategies.*

We see prospects for further development of this thematic area in the implementation of internal and external system communication, coordination of communicative and pedagogical actions, recording and adjusting learning outcomes.

Key words: *professional training, professional competence, innovative technologies, educational and communicative environment, function, modeling, teacher-philologist.*

УДК 371.315.6:51

Олександр Гура

Запорізький Національний Університет

ORCID ID 0000-0001-6720-2481

DOI 10.24139/2312-5993/2020.07/055-063

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядається проблема підготовки студентів-програмістів до тестування програмного забезпечення в реальних виробничих умовах. Розкривається актуальність сфери розробки програмного забезпечення в цілому і процесу тестування зокрема, надається характеристика останнього. Здійснюється аналіз вимог, що висуваються роботодавцями до молодих спеціалістів – тестувальників, виділяються головні з них. У роботі розглядається міжнародний досвід підготовки інженерів програмістів, у якому приділяється особлива увага практикам неформальної освіти. У заключній частині роботи надається характеристика поняття неформальної освіти, наводяться особливості її юридичного статусу в Україні, визначаються характеристики основних її особливостей та аспектів упровадження в освітню систему в цілому і в програми підготовки інженерів-програмістів зокрема.

Ключові слова: *інженер-програміст, неформальна освіта, тестування, програмне забезпечення, виробнича практика, спецкурс, програма підготовки.*